

ЗАТВЕРДЖУЮ

Інструкція

щодо виконання вимог техногенної безпеки, цивільного захисту та порядку дій у разі виникнення надзвичайних ситуацій

I. Галузь застосування. Ця інструкція встановлює основні вимоги до дій керівного складу та працівників університету при виникненні надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру.

Дія інструкції поширюється на всі структурні підрозділи університету, є обов'язковою для вивчення та виконання всіма посадовими особами з цивільного захисту та техногенної безпеки, усіма працівниками.

II. Виконання основних вимог техногенної безпеки.

1. Створення, зберігання і раціональне використання матеріальних ресурсів об'єктового рівня, необхідних для запобігання надзвичайним ситуаціям та ліквідації їх наслідків.

2. Оповіщення керівників об'єкту повинно здійснюватись за схемами оповіщення, які зберігаються на видному місці.

3. Вивісити поруч з телефонними апаратами таблички із зазначенням номерів телефонів для виклику аварійно-рятувальних служб.

4. Увесь персонал при прийнятті на роботу повинен проходити навчання діям та способам захисту в разі виникнення надзвичайних ситуацій та аварій, про що в журналі реєстрації з питань техногенної безпеки робляться відповідні записи.

5. За результатами інструктажів персонал повинен:

- знати та вміти виконувати встановлені на території об'єкту вимоги стосовно власної безпеки та безпеки об'єкту;
- знати основні телефони оперативних чергових аварійно-рятувальних служб;
- знати правила поведінки при виникненні аварійних ситуацій;
- знати основні заходи та способи захисту від шкідливого впливу наслідків надзвичайних ситуацій, порядок надання першої медичної допомоги, правила користування засобами радіаційного, хімічного та колективного захисту.

III. Правила поведінки і порядок дій працівників у разі виникнення надзвичайних ситуацій.

1. При наявності підозрілого предмета на об'єкті:

Слід звернути увагу на ознаки, що дозволить припустити, що маємо справу з вибуховим пристроєм, а саме:

- наявність у знайденому механізмі антени або приєднаних до нього дротів;
- звуки, що лунають від предмету (цокання годинника, сигнали, мигтіння індикаторної лампочки);
- наявність розтяжки дротів, що тягнуться від механізму на велику відстань;
- давно залишений підозрілий кульок, сумка, чемодан, власники яких невідомі.

При цьому треба:

- негайно повідомити про знахідку адміністрацію університету.
- дати вказівку не наближатися, не торкатися, не розкривати, не переміщати знахідку, не заливати її рідиною, не засипати піском і ґрунтом, не користуватися радіо- і електроапаратурою, переговорними пристроями;
- точно визначити місце перебування підозрілого предмета;
- опитуванням заявника і очевидців встановити час виявлення предмета;
- зафіксувати установчі дані осіб, що знайшли предмет і забезпечити їхню присутність до моменту прибуття оперативно-слідчої групи правоохоронних органів;
- організувати евакуацію персоналу, використовуючи маршрути, віддалені від місця перебування підозрілого предмета;
- дати вказівку співробітникам охорони оточити місце розташування предмета та знаходитися на безпечній відстані від нього;
- при необхідності організувати відключення побутових і виробничих комунікацій газу, води і електрики;
- повідомити про подію правоохоронні органи, викликати на об'єкт машини швидкої допомоги (тел.103), аварійних служб, служб порятунку ДСНС (тел. 101);
- не знижуючи рівень охорони об'єкта, забезпечити можливість безперешкодного проходу або проїзду до предмета співробітників і транспорту оперативно-слідчої групи;
- надати можливість фахівцям оперативно-слідчої групи опитати заявника та інших осіб, що підходили до підозрілого предмета;
- підсилити контроль за роботою особового складу охорони по всьому об'єкту.

2. При загрозі та здійсненні терористичного акту:

а) при отриманні погрози по телефоні:

- терміново передати отриману інформацію правоохоронним органам по тел.102, 22-45-43, керівництву університету по тел. 47-50-51, 47-50-54 та охороні ВНЗ по тел.10-177;

- зафіксувати у письмовій формі зміст та характер погрози, особливості передачі повідомлення (шумовий фон, стать погрожувала, тембр голосу, акцент, наявність жаргонних, професійних виразів тощо);

- виконати вимоги правоохоронних органів щодо дій на основі отриманої інформації;

б) при наявності вибухового пристрою або предмету, схожого на нього:

- негайно повідомити чергового поліції по тел. 102, управління ДСНС по тел.101, керівництво та службу охорони університету;

- до прибуття оперативної слідчої групи організувати охорону місця, де був знайдений підозрілий предмет.

2.1. При отриманні загрози у письмовій формі та по телефону:

- забезпечити термінову передачу отриманої інформації

до правоохоронних органів і виконати їхні вказівки;

- забезпечити недоторканість усіх елементів (конверт, його вміст, текст погрози, комп'ютерний файл та ін.) кореспонденції та їх збереження до моменту передачі правоохоронним органів;

- попередити працівників об'єкту про факт отримання загрози та виклику оперативно-слідчої групи;

- забезпечити можливість безперешкодного під'їзду автомашин правоохоронних органів, швидкої медичної допомоги, пожежної охорони, МВС тощо;

- після прибуття оперативно-слідчої групи керуватися вказівками її керівника.

2.2. Вибух на території об'єкта.

У випадку вибуху необхідно негайно організувати і забезпечити виконання наступних основних завдань:

- за списком екстреного оповіщення викликати на об'єкт пожежних, швидку допомогу, рятувальників, комунальні служби (газ, електрика, тепло);

- за списком екстреного оповіщення повідомити про подію керівництво (адміністрацію) підприємства та правоохоронні органи;

- організувати евакуацію персоналу з епіцентру вибуху, зруйнованих або ушкоджених вибухом приміщень;
- до прибуття служби швидкої допомоги надати постраждалим першу медичну допомогу;
- виключити подачу електроенергії, газу, тепла в ушкоджені вибухом приміщення;
- оточити місце вибуху і забезпечити його ізоляцію до прибуття компетентних органів;
- при виникненні пожежі вжити заходів щодо її гасіння власними силами за допомогою наявних протипожежних засобів.

2.3. При захопленні терористами заручників у приміщеннях чи на території об'єкту:

- забезпечити всіма можливими засобами термінову передачу інформації до правоохоронних органів про захоплення заручників;
- вжити всі можливі заходи по недопущенню паніки і провести до безпечного місця евакуацію працівників, які не стали заручниками;
- не допустити випадків несанкціонованих дій працівників об'єкту, батьків та інших громадян, що не мають відповідних повноважень по визволенню заручників;
- після прибуття представників правоохоронних органів діяти за вказівками їх керівника.

3. З отриманням сигналу "Повітряна тривога":

- негайно довести інформацію до особового складу об'єкта;
- черговим навчальних корпусів і гуртожитків негайно відкрити всі захисні споруди, підвальні приміщення;
- ланкам з обслуговування захисних споруд протягом 7-10 хв. забезпечити укриття працівників і студентів у сховищі, підвальних і цокольних приміщеннях навчальних корпусів і гуртожитків.

4. У разі виявлення(виникнення) пожежі:

- повідомити по тел.101 пожежну охорону, вказавши точну адресу об'єкта, місце виникнення пожежі, наявність людей;
- відкрити основні і запасні евакуаційні виходи;
- повідомити по телефону коменданта корпусу чи гуртожитку, проректора з питань соціально-економічного розвитку за тел. 10-160, 47-50-61;
- повідомити працівників та студентів про необхідність евакуації, спершу з верхніх поверхів і, в останню чергу, з I поверху;
- приступити до локалізації та гасіння пожежі власними силами;

- забезпечити зустріч підрозділів пожежної охорони, безперешкодний доступ на територію об'єкта, надати їм допомогу у встановленні автомобілів біля пожежних гідрантів.

5. Повідомлення про небезпеку радіоактивного зараження у випадку аварії на АЕС.

Одержавши повідомлення про небезпеку радіоактивного зараження залишитися вдома, включити радіоточку для прослуховування інформаційних повідомлень управління з надзвичайних ситуацій, закрити вікна, двері, зашторити їх цупкою тканиною чи одягом, закрити вентиляційні люки, душники, заклеїти щілини у віконних рамах, килимні доріжки і килими звернути, столи накрити клейонкою. Перед входними дверима поставити місткість з водою і поруч розстелити килимок.

Для попередження чи зменшення впливу на організм радіоактивних речовин:

- протягом 7-10 днів приймати по 1 таблетці йодистого калію або по 5 крапель 5% розчину йоду на склянку води тричі на день після їди, оптимальний час прийняття вперше препаратів йоду за 4-6 годин до поступлення радіоактивних речовин;
- максимально обмежити перебування на відкритій місцевості, при виході із приміщення використовувати засоби індивідуального захисту (респіратор, пов'язку, плащ, гумові чоботи);
- у жилих приміщеннях щоденно проводити вологе прибирання;
- їжу приймати тільки в закритих приміщеннях, ретельно мити руки з милом перед їдою;
- воду вживати тільки із перевірених джерел, а продукти харчування - через торгову мережу.

Якщо перебування людей в даній місцевості є небезпечним, то проводиться евакуація. Залишаючи квартиру, вимкнути джерела електроенергії. Взяти з собою документи, гроші, необхідні речі, надягнути засоби індивідуального захисту, попередити сусідів про початок евакуації. Коли прибуваєте в безпечний район, пройдіть санітарну обробку.

6. Порядок дій у разі виникнення надзвичайної ситуації воєнного характеру із загрозою застосування зброї масового ураження

У воєнний час у випадку поступлення інформації згідно сигналу « Увага всім» у вигляді завивання сирен, сигналів, гудків протягом 5 хвилин при цьому необхідно: відключити світло, газ, воду, погасити вогонь, взяти засоби

індивідуального захисту (ЗІЗ), документи, допомогти дітям, перестарілим і добратись до сховища, протирадіаційного, найпростішого укриття (підвалів).

При застосуванні **ядерної зброї, загрози радіаційного зараження** з усіма вражаючими факторами ударна повітряна хвиля, світлове випромінювання, проникаюча радіація, радіоактивне зараження місцевості, електромагнітним імпульсом залишатись в укритті не менше двох діб (рівень радіації зменшується в 100 раз). Із засобів індивідуального захисту – індивідуальної аптечки прийняти радіозахисний (протипроменевий) засіб - цистамін за 4-5 годин до опромінення (6 таблеток) або згідно інструкції застосування препарату. При новій загрозі опромінення, але не раніше 4-5 годин після першого прийому рекомендується прийняти ще 6 таблеток.

Після випадання радіоактивних опадів в зоні радіоактивного зараження приймати радіозахисний засіб калію йодид (або інші йодовмістимі препарати) по 1 таблетці впродовж 10 днів.

При опроміненні, травмуванні голови з появою нудоти приймати протиблювотний засіб метаклопролід або етаперазин по 1 таблетці (згідно інструкції застосування), при больовому синдромі слабкої, помірної інтенсивності – 1 таблетку парацитамолу. Для захисту органів дихання від радіоактивних речовин використати противогази, респіратори, протипилові, ватно-марлеві пов'язки (пов'язки виготовляються самостійно).

З поступленням інформації «**Загроза хімічного зараження**» слід укритися в захисних спорудах, приміщеннях. Одягнути засоби індивідуального захисту (ЗІЗ), приготувати поліетиленові плівки, накидки або прорезинові плащі, герметизувати приміщення, продукти харчування, воду, чекати вказівок штабу цивільного захисту.

При попаданні на відкриті ділянки шкіри отруйних речовин, знезараження їх провести ватно-марлевими тампонами, змоченими в рівних кількостях суміші 3% перекису водню та 3% їдкого натрію (каустичної соди) або 3% розчину перекису водню і 150 грам конторського клею (силікату натрію) з розрахунку на 1 літр. Для знезараження отруйних речовин можна використати і нашатирний спирт.

При застосуванні агресором **хімічної зброї – отруйних речовин (ОР)** зарин, зоман, Ві-ікс, які швидко і легко проникають в організм людини через органи дихання, шкіру, слизові оболонки і травний тракт людей.

При перших ознаках ураження – звуження зіниць, утруднене дихання, біль в грудях, слабкість, блювота, слиновиділення, пітливість, спазми кровоносних судин, бронхів, легень, серцевого м'яза застосувати і ввести підшкірно, внутрім'язево розчин атропіну із шприц-тюбика. Вміст шприц-тюбика, введений не пізніше, ніж через 10 хвилин після ураження здатний нейтралізувати одну смертельну дозу отруйної речовини. При потраплянні на шкіру рідкого зарину знезараження шкіри від ОР через 2 хвилини гарантує

безпеку 80% випадків, через 5 хвилин -30%, а через 10 хвилин практично вже все неефективно.

З поступлення інформації «Загроза біологічного зараження» при застосуванні агресором хвороботворних властивостей патогенних мікробів, вірусів і токсичних продуктів їх життєдіяльності (чуми, холери, натуральної віспи, висипного тифу) вражаюча дія у людей проявляється через 2-5 діб. Населенню діяти за вказівками штабу ЦЗ.

Холера – гостре інфекційне захворювання. Збудник холери- вібріон. Ознаки захворювання – понос, діарея, блювання, корчі. Різка схуднення, температура тіла знижується до 35 градусів. При перших симптомах приймати антибіотик тетрациклін (згідно інструкції), препарати, що відновлюють водно-сольовий баланс – регідрон, трисоль, ентеросорбенти.

7. Правила поведінки і порядок дій у випадку загрози застосування ядерної зброї.

Скласти тривожний ядерний рюкзак і мати наготові:

- 5 шт. поліетиленових дощовиків;
- 2 комплекти штанів з напівсинтетичною тканиною;
- 5-10 пар бахіл на ноги;
- рулон сміттєвих пакетів (бажано товстих);
- 6 шт. респіраторів FFP2 (FFP3), кожен в окремій упаковці;
- скотч;
- 4 пари гумових господарських рукавиць;
- окуляри робочі;
- 3 упаковки паперових серветок;
- 2 флакони рідини для зняття лаку для нігтів;
- 3 л води в поліетиленовій тарі (2 банки по 1,5 л);
- компас механічний;
- лічильник Гейгера (детектор радіації), павербанк або батарейки до нього;
- радіоприймач.

Після сигналу "Увага всім" та оповіщення про ядерну небезпеку укриватися у найглибший найближчий підвал. Вимкнути телефон, вийняти всі метали і електроніку з кишень. Лягти на підлогу, обличчям вниз, очі затулити долонями. Перечекати після вибуху, коли все відшумить, стихне.

Послідовність дій:

- одягнути маску
- одягнути рукавиці
- одягнути дощовик

- одягнути окуляри і бахіли
- обмотати і ущільнити не прилягаючі частини одягу скотчем
- закрити всі відкриті ділянки тіла.

Якщо не завалило в захисних засобах захисту шкіри, засобах захисту органів дихання (респіратори, маски), проводимо евакуацію подалі від вибуху в протилежний бік.

Якщо є запас води-їжі і в надійному укритті залишаємось там наступні 12-24-48 годин. Далі евакуюємось якнадалі від епіцентру -10-15 км.

Кожні 3 години міняємо маску, кожні 8-10 год. – дощовик. Якщо забруднили руки, обличчя – протираємо серветками, змоченими рідиною для зняття лаку (ацетоном).

8.Інформація про вихід в атмосферу небезпечних хімічних речовин (НХР).

Одержавши інформацію про вихід в атмосферу небезпечних хімічних речовин, бути уважним до вказівок міського управління з надзвичайних ситуацій. Приготувати засоби індивідуального захисту органів дихання (протигази, респіратори, ватно-марлеві пов'язки), найпростіші засоби захисту шкіри (плащі, накидки) і залишити район аварії або згідно рекомендацій залишитися в приміщенні, щільно закрити вікна і двері, димоходи, вентиляційні люки, вхідні двері зашторити, використовуючи одіяла і будь-які щільні тканини, заклеїти щілини у вікнах і стики рам плівкою, лейкопластиром чи звичайним папером. Надійна герметизація приміщення повністю виключить проникнення НХР у приміщення.

Залишаючи квартиру, вимкнути джерела електроенергії, взяти із собою документи, необхідні речі, надягнути засоби індивідуального захисту, гумові чоботи і виходити із зони хімічного зараження в бік, перпендикулярний напряму вітру. Нагадати про евакуацію сусідам. Вийшовши із зони зараження, зняти верхній одяг, залишити його на вулиці, помитися з милом, ретельно промити очі і прополоскати рот. При підозрі на отруєння виключити будь-які фізичні навантаження, прийняти велику кількість теплового чаю, компоту чи молока і звернутися до медпрацівника.

При отруєнні чадним газом винести потерпілого із зони зараження, розстебнути комір одягу. При необхідності зробити штучне дихання.

8. Повідомлення про небезпеку землетрусу.

Одержавши повідомлення про небезпеку землетрусу перед тим, як залишити робоче місце, вимкнути електрику і газ. Якщо землетрус застав у приміщенні, берегтися падіння шаф, полиць тощо. Триматися далі від вікон, дзеркал, світильників. Стояти біля внутрішньої стіни в дверному проїмі. Як тільки вщухнуть поштовхи, постаратися залишити приміщення. Знаходячись на вулиці, відбігти на її середину, на площу, пустир – подалі від будинків і споруд, стовпів і ліній передач.

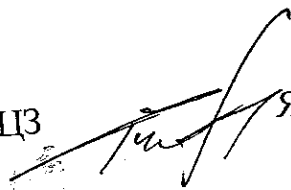
9. Повідомлення про наближення урагану.

Одержавши повідомлення про наближення урагану, закрити щільно двері, вікна, вентиляційні, горищні люки. З балконів, лоджій забрати предмети, які поривами вітру можуть бути скинуті вниз і завдати людям травми. Якщо ураган застав на вулиці, сховатися у найближчому міцному будинку, заглибленому приміщенні. Якщо ураган супроводиться грозою, то з метою уникнення ураження блискавкою, не ховатися під дерева, не підходити до підпор ліній електропередач і т.д.

Дана інструкція для користування директорам інститутів, коледжів, деканам факультетів, черговим (охороні) навчальних корпусів і гуртожитків. Зберігати на видному місці.

Інструкцію розробив:

провідний спеціаліст з питань НС і ЦЗ

Я.Г.Русенко